

Дорогі колеги, Нова українська школа переходить на наступний освітній рівень, тож вітаємо вас у когорті вчителів, причетних до цієї реформи.

З нашого курсу ви дізнаєтеся про:

- загальні принципи;
- ціннісні орієнтири;
- ключові компетентності;
- наскрізні вміння;
- обов'язкові результати навчання

й багато іншого.

Попри все, під час вивчення теоретичних засад і документів важливо пам'ятати, що в центрі філософії НУШ — дитина. Без усвідомлення цього реформа позбавлена сенсу.

Мета першого модуля полягає у формуванні спільного бачення шляхів реалізації НУШ на рівні базової освіти.

Важливо, щоб усі учасники цієї захопливої подорожі розмовляли однією мовою та впевнено орієнтувалися в мапах/схемах реформи завдяки глибокому розумінню внутрішньої архітектури її основоположних документів.

Ми разом шукатимемо відповіді на такі питання:

- як реалізувати на практиці «компетентнісний потенціал» кожної освітньої галузі;
- як підтримувати учнів/учениць в опановуванні «наскрізних умінь»;
- як забезпечувати «навчальний поступ» школярів у досяганні «результатів навчання».

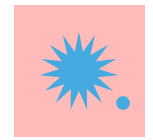
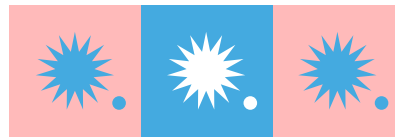
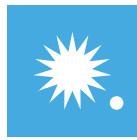
На першому уроці почнемо розглядати **Державний стандарт базової середньої освіти**.

[На офіційному сайті Міністерства освіти і науки України](#) ви зможете ознайомитися з описом документа й переглянути пресконференцію, на якій його презентували після затвердження.

[На Урядовому порталі](#) розміщено Постанову Кабінету міністрів України, якою Стандарт було затверджено ще 30 вересня 2020 року. До Постанови додається й сам документ, який:

«визначає вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів [...], загальний обсяг їх навчального навантаження, розподілений за освітніми галузями, структуру та зміст базової середньої освіти».

Спершу ознайомтеся з метою базової середньої освіти.

Як бачимо, розвиток учнів спрямовано на:

- соціалізацію і громадянську активність;
- вибір життєвого шляху та самореалізацію;
- продовження навчання або здобуття професії;
- виховання в контексті національних та культурних цінностей українського народу.

Стандарт також визначає ціннісні орієнтири, на яких ґрунтується реалізація цієї мети: Вони охоплюють:

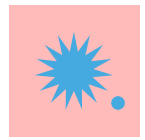
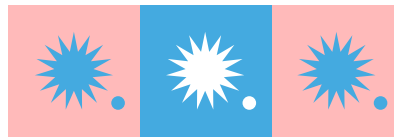
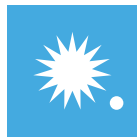
- пріоритетність вибору учня/ учениці, з огляду на власний досвід та інтерес;
- заперечення будь-яких форм дискримінації;
- академічну доброчесність;
- становлення вільної, підприємливої, впевненої в собі особистості;
- сприятливі для здоров'я та добробуту умови;
- безпечне освітнє середовище, в якому панує атмосфера довіри;
- утвердження людської гідності та інших чеснот;
- активну громадянську позицію, патріотизм;
- любов до рідного краю й відповідальне ставлення до довкілля.

Про те, що таке «ключові компетентності», як «компетентнісний потенціал» пов'язує їх із освітніми галузями, а також про «наскрізні вміння» ми поговоримо на наступному уроці.

Там само з'ясуємо як «працює» концепт результатів навчання.

Структура Стандарту (за галузями)

Обов'язкові результати навчання сформульовано у Стандарті для кожної освітньої галузі спершу як загальні — вони є спільними для всіх рівнів освіти.

Зауважте: *Компетентнісний потенціал галузі (також спільний для всіх рівнів освіти) «прив'язано» саме до них, але про це — на наступному уроці.*

Споріднені загальні результати впорядковано за групами; коли ви починаєте знайомство зі «своєю» галуззю, після формулювання її мети бачите перелік цих груп.

Для кожної галузі відповідний абзац починається словами: «Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів з [певної] освітньої галузі зазначені в додатку [з вказаним порядковим номером] і передбачають, що учень:[...]» — і нижче розміщено перелік груп результатів навчання. За цими групами структуровано також відповідні таблиці в додатках.

А от так звані *конкретні* результати навчання, які визначають навчальний прогрес (поступ) учнів, викладено за освітніми циклами.

Отже, розпочинаючи освітній процес з п'ятикласниками, ви маєте індикатори їхніх результатів після завершення шостого класу.

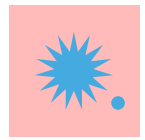
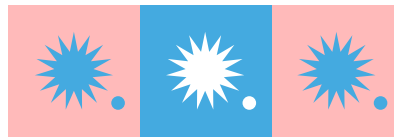
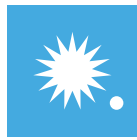
А орієнтири для оцінювання допоможуть вам визначати рівень навчальних досягнень певного учня/учениці за відповідними результатами навчання.

Саме орієнтири для оцінювання складають «канву» очікуваних результатів навчання у модельній навчальній програмі.

Конструювання модельної навчальної програми

- *Зміст*
- *Види навчальної діяльності*

На наступних заняттях ви зможете розглянути це все на прикладах.

Індекси, описані у п.13, слугують для створення навчальних програм, зокрема, коли йдеться про застосування електронних інструментів, а також у процесі оцінювання навчальних досягнень.

Про це ви теж дізнаєтеся впродовж нашого курсу й згодом зможете спробувати самостійно.

Розуміючи внутрішню логіку Стандарту та його зв'язок із навчальними планами й програмами, ви зможете самі планувати навчальну діяльність і застосовувати навчальні матеріали, зокрема й обраний підручник, так, щоб це якнайліпше пасувало до вашого плану, а найголовніше — знатимете, як відбувається навчальний поступ ваших учнів.

Похідним від Стандарту нормативним документом, створення та затвердження якого належить до компетенції Міністерства освіти і науки, є **Типова освітня програма**. Відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту» це «документ, що містить комплекс освітніх компонентів, які забезпечують досягнення учнями результатів навчання, визначених державним стандартом [...] для відповідного рівня повної загальної середньої освіти».

Типова освітня програма містить:

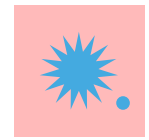
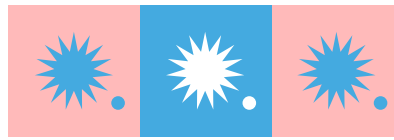
- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою;
- загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні (циклі) повної загальної середньої освіти (в годинах), його розподіл між освітніми галузями за роками навчання;
- перелік варіантів типових навчальних планів та модельних навчальних програм;
- рекомендовані форми організації освітнього процесу;
- опис інструментарію оцінювання.

Ніяких інших **вимог** до учнів, окрім здобуття початкової освіти, Типова освітня програма не передбачає, адже це суперечило би принципів антидискримінаційності.

Ба більше, у разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів та/або державної підсумкової атестації за рівень початкової освіти передбачено відповідну процедуру оцінювання упродовж першого семестру навчального року. Ця норма набуває особливої актуальності за воєнних/повоєнних обставин.

*Розподіл загального обсягу навчального навантаження для учнів 5-6 класів (адаптаційний цикл базової середньої освіти) та 7-9 класів (цикл базового предметного навчання базової середньої освіти) закладів загальної середньої освіти сформовано в розрахунку на тиждень та на рік з окресленням діапазону **мінімальне-рекомендоване-максимальне** навантаження (як це визначено у базовому навчальному плані Держстандарту) для:*

- закладів з навчанням українською мовою (Додаток 1);

- класів (груп) з навчанням мовою корінного народу або національної меншини чи з навчанням українською мовою та вивченням мови корінного народу або національної меншини (Додаток 2).

Відповідні *варіанти типових навчальних планів* наведено в Додатках 3 та 4. Окрім загального обсягу навчального навантаження (у навчальних годинах), вони містять його рекомендований розподіл за роками навчання між навчальними предметами та/або інтегрованими курсами, обов'язковими для вивчення.

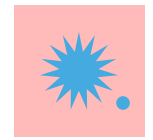
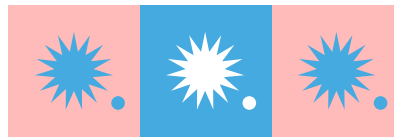
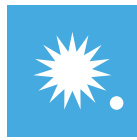
Перелік модельних навчальних програм, на основі яких заклади освіти можуть розробляти навчальні програми предметів, інтегрованих курсів, наведено в Додатку 5. Вони мають містити опис результатів навчання в обсязі не меншому, ніж передбачено Державним стандартом базової середньої освіти та/або відповідними модельними навчальними програмами.

Типова освітня програма наголошує, що «освітній процес організовується в *безпечному* освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх особливих освітніх потреб». Право ж визначення форм організації освітнього процесу, у межах академічної свободи, належить педагогічній раді закладу освіти.

ТОП містить важливу підказку: для викладання інтегрованих курсів (галузевих, міжгалузевих) можна залучати декілька педагогічних працівників відповідного фаху. У ній також є поради щодо того, як організувати процес здобування освіти за індивідуальною освітньою траєкторією. А ще у програмі зазначено, які класи та/або групи можуть формуватися у закладах загальної середньої освіти.

У частині *опису інструментарію оцінювання* Типової освітньої програми зазначено, що «встановлення відповідності між вимогами до результатів навчання учнів, визначених державним стандартом, та показниками їх вимірювання здійснюється відповідно до системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів». Оцінюванню підлягають результати навчання з навчальних предметів/інтегрованих курсів обов'язкового освітнього компонента типового навчального плану. Результати навчання складників вибіркового освітнього компонента, зокрема курсів за вибором, теж можуть оцінюватися, якщо так вирішить педагогічна рада закладу. Програма окреслює основні види оцінювання результатів навчання учнів, а також форми та способи поточного та підсумкового оцінювання, яке здійснюється відповідно до вимог модельних навчальних програм. Водночас у документі підкреслено, що «в межах академічної свободи педагогічні працівники закладу освіти здійснюють вибір форм, змісту та способу оцінювання залежно від дидактичної мети».

Як бачимо, Типова освітня програма залишає достатньо простору для виявлення вашої творчості, колеги! Бажаю вам успіхів у пошуку власних рішень, запорукою якого може стати командна взаємодія у професійній спільноті, до якої ви належите.

Додаткові джерела: <https://docs.google.com/presentation/d/1VwAmGtqo7NRirtQ5l85mTz1Mc2WCOZLn/edit#slide=id.p27>

Матеріал розроблений командою підтримки реформ, що фінансується в межах проєкту «Українська Архітектура Реформ» (URA). Цей проєкт є комплексною програмою технічної допомоги, розробленою ЄБРР у партнерстві з Європейським Союзом для підтримки ключових реформ в Україні. Проєкт впроваджується за підтримки Європейського Банку Реконструкції та Розвитку (ЄБРР) та Багатостороннього Донорського Фонду Стабілізації та Сталого Розвитку України (Данія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Італія, Японія, Нідерланди, Норвегія, Польща, Швеція, Швейцарія, Велика Британія, США та Європейський Союз, найбільший донор).